

Зарубіжна література.

Дата – **30.04.2020.** Група **ЕГЗРК -22**

Викладач. **Симканич-Балог Г.О.**

Тема уроку. Ідея одухотворення життя і відновлення втрачених зв'язків у драмі-феєрії «Синій птах». Особливості розвитку сюжету.

Пояснення навчального матеріалу

Моделювання «Карти пам 'яті»

Слово викладача

«Синій птах» — одна з найвідоміших п'єс М. Метерлінка — належить до жанру феєрії. Ознаками цього жанру є химерно-казковий сюжет; фольклорні та міфологічні образи; умовність простору і часу; символістичність ситуацій і образів; ліризм; узагальнювальний зміст; наявність яскравих сценічних ефектів. П'єса «Синій птах» цілком відповідає законам цього жанру.

Словникова робота

Драма-феєрія — це п'єса з казково-фантастичним сюжетом і персонажами .

Феєрія — театральна чи циркова вистава, побудована на фантастично-казковому сюжеті, у якій із метою вразити глядача використовують різноманітні сценічні ефекти.

Інтерактивна вправа «Броунівський рух»

Сюжетно-композиційні особливості драми-феєрії

В основі сюжету — казкова подорож дітей бідного дроворуба в пошуках Синього птаха, який принесе здоров'я і щастя хворій дівчинці — онучці феї Бериліони. Фольклорний мотив пошуків цілющого зілля дає авторові змогу провести своїх героїв — дівчинку Мітіль і хлопчика Тільтіля — через багато випробувань, що допоможуть їм відкрити вічні цінності і сенс життя, а саме: за Синім птахом (символом щастя) не потрібно ходити далеко, щастя поруч. Однак його потрібно побачити в реальному повсякденному житті — у батьківській любові, у турботі про ближніх, милосерді та безкорисливості. Образ Синього птаха багатозначний. Він також символізує пошуки істини, пізнання таємниць природи. Це споконвічне прагнення людства вимагає мужності, оскільки природа не хоче віддавати свої таємниці, а істину не можна відкрити раз і назавжди — вона нескінченна. У такий спосіб фантастично-казковий сюжет, властивий жанру феєрії, наповнюється філософським змістом. Автор зображує блукання людської душі у Всесвіті, її зустріч з добром і злом у пошуках істини та гармонії.

Реальне і фантастичне у казці

Образи п'єси. У сюжеті п'єси переплітаються два пласти — реальний і фантастичний. Реальне життя в сім'ї дроворуба, обстановка в їхній бідній, але не убогій хатині, час, коли відбувається дія — ніч напередодні Різдва. Різдвяний мотив — чекання чуда і народження людини — так само дістає реального втілення. Діти після фантастичної подорожі уві сні прокинулися мудрими і щасливими, оскільки здійснилося диво народження в них душі. Згадаймо: на початку п'єси Тільтіль на запитання феї Бериліони, чому він не хоче розставатися зі своєю горлицею, відповідає: «Тому що вона — моя». Тепер, після довгих пошуків, випробувань, труднощів і поневірянь, що випали на їхню долю на цьому нелегкому шляху, він готовий одразу і безкорисливо її віддати. Милосердя і любов до ближнього — умова цього дива.

Фантастичний план сюжету, крім подорожі, містить персонажів, які розділяють з дітьми їхнє повсякденне існування, а тепер оживають. Це Хліб, Молоко, Вода, Кішка і Пес. Їхню казковість підкреслено традиційними характерами й описом костюмів. Однак і вони символізують сили добра і зла. Пес Тіло виступає в ролі вірного Санчо Панси. Хліб залежно від обставин допомагає або шкодить дітям. Кішка — втілення зрадництва і підступництва, уособлює ворожі людині демонічні сили, разом з Ніччю вона охороняє таємниці Буття. Скориставшись довірливістю дітей, Кішка приводить їх у ліс на загибель від дерев і тварин, що страждають від «жорстокості і дивовижної несправедливості людини». У такій алегоричній формі автор стверджує, що природа неохоче відкриває таємниці Буття, і людина може це зробити лише шляхом гармонійної взаємодії з нею

Композиція драми-фєєрії

Підпорядкована розкриттю її філософського змісту. П'єса поділяється на п'ять дій, дванадцять картин, що є досить самостійними епізодами. ці картини об'єднані авторською ідеєю і наскрізними персонажами, відбивають етапи духовного розвитку дітей — майбутнього людства. Зустрічі з алегоричними персонажами в символічних ситуаціях, кожний з яких несе свою мораль, збагачує досвід і виховує душу Тільтіля і Мітіля. Так, у Країні Спогадів (дія II, картина 3) серед померлих родичів вони усвідомлюють благородну потребу поважати пам'ять предків. У садах Блаженств (дія IV, картина 9) діти дізнаються про різні цінності в людському житті. Одні Блаженства уособлюють плотські насолоди, убогі радості — це «гладкі земні Блаженства» (бути багатим, віддаватися ліношам, надмірностям у їжі й питві, багато спати, бути пихатим і т. ін.). Їм протистоять інші Блаженства (тобто цінності). Порівняно з першими вони непомітні і навіть сірого кольору (наприклад, Блаженство любити батьків). Але саме Блаженство чистих Радощів, Безневинних Думок, Зимового Вогнища, Блаженство милуватися красою природи і — найголовніше — відчувати Материнську любов сповнюють життя людей високим змістом і духовністю. Зустріч дітей із Материнською любов'ю є психологічною кульмінацією п'єси. Таким чином, в алегоричних і символічних образах п'єси стверджуються моральні цінності: перевага добра над злом, духовності над ситою вульгарністю, чеснот над пороком. ці істини відкриваються дітям і створюють духовний світ Тільтіля і Мітіля

Умовність простору і часу

Царство Майбутнього — заключний етап у подорожі дітей. Його головна дійова особа — Час — бородатий старий з косою і пісочним годинником. Зовнішність персонажа, його характер і функція традиційні — він неблаганний, байдужий до сліз і умовлянь, строго дотримує порядку. У такий спосіб автор стверджує думку про покірність людини часу і долі, але поряд із цим він переконаний у високому покликанні людей: «на землю голіруч не пускати».

Час у фєєрії подано не тільки в алегоричному образі, але й в інших проявах: у його конкретному прояві (дія п'єси — вечір напередодні Різдва, одна ніч — час сну); у властивому жанру умовному вимірі. Цей потік часу долає межі життєвого досвіду дітей. Так, подорож за Синім птахом відбувається уві сні. Час сну і сновидіння не збігається. Наприкінці п'єси на це вказано: минула і «тільки одна ніч», і цілий рік.

Драму-фєєрію М. Метерлінка можна порівняти з п'єсами Лєсі Українки («Лісова пісня»), яка також зверталась до цього жанру

Колективне складання таблиці «Композиція казки-фєєрії М. Метерлінка «Синій птах»

Композиція казки-фєєрії М. Метерлінка «Синій птах»

Елемент композиції	Короткий зміст
Експозиція драми	Діти бідного дроворуба Тільтіля і Мітіля мріють про те, щоб Санта Клаус щось приніс їм у Різдвяний вечір, та цього не стало, і голодні діти дивляться у вікно на сусідній багатий будинок, куди потрапили всі подарунки
Зав'язка драми	Поява Феї. Фея пропонує дітям вирушити на пошуки Синього птаха для її хворої онучки, яка хоче бути щасливою

Розвиток дії драми	<p>Пов'язаний із розгортанням у наступних картинах її основного мотиву — всемогутності людини. Він вперше прозвучав у другій картині, коли Собака, вірний друг людини, проголосив, що «людина — це все». У третій картині, дія якої відбувається у Країні Спогадів, де Тільтіль і Мітіль побачилися зі своїми дідусем і бабусею, братиками і сестричками, розроблено мотив пам'яті. Четверта картина глибоко символічна. Дія її розгортається в палаці Ночі, де зберігаються сили зла — Війни, Хвороби, Жахи, Привиди. У п'ятій картині («Ліс») письменник протиставляє людині природу. Шоста картина виконує допоміжну роль: за наказом Феї діти повинні йти на цвинтар. У сьомій картині, дія якої відбувається вночі на сільському цвинтарі, розвивається мотив радості буття. Восьма картина готує до перебування у Садах Блаженства. Гладкі Блаженства — це символ людських вад і спокус: розкошів, лінощів, пияцтва, розпусти</p>
Кульмінація драми	<p>Збагачені духовно у пошуках Синього птаха, Тільтіль і Мітіль потрапляють до Царства Майбутнього — щасливу країну дітей, які ще не народилися</p>
Розв'язка драми	<p>Одинадцята картина — «Прощання». У символічній формі письменник висловлює думку про те, що жодну істину не можна вважати абсолютною, а процес пізнання — завершеним. Зупинка — смерть пізнання. Синій птах у клітці — символ такої зупинки. А щастя можна досягти лише впродовж постійного пізнання світу, у невтомних пошуках істини</p>
Епілог	<p>Дванадцята картина. В останній</p>

картині п'єси драматург
підкреслює зв'язок казкових
ідеалів і повсякденного життя.
Процес пізнання — нескінченний.
Істину не можна пізнати раз і
назавжди

Висновки. (Запис у зошити) Особливості композиції казки-феєрії — зустрічі з алегоричними персонажами в символічних ситуаціях, кожний з яких несе свою мораль, збагачує досвід і виховує душу Тільтіля і Мітіля.

Синій птах — це символ щастя, істини, добра.

Сюжет драми — пошуки героями загадкового птаха.

Конфлікт — боротьба сил добра і зла, світла і пітьми, долання героями всього, що стоїть на перешкоді досягнення мети.

Герої філософської п'єси-казки «Синій птах» — це образи-символи, які втілюють панівні на землі сили. Це людина, рослини, тварини, стихії Світла, Вогню і Води, Душі, Хліба, Молока, Годин — усе те, з чого утворено людський світ. Виявляється, людина живе на землі, не помічаючи навколо нікого і нічого, крім таких, як сама. Їй здається, що лише вона наділена душею, і всі таємниці світу нею розгадані. Але це не так. За допомогою чарівного каменя, який відкриває істинний зір, Тільтіль і Мітіль, герої п'єси, бачать світ таким, яким він є насправді — одухотвореним, прекрасним (а інколи — страшним), сповненим таємниць, ще не звіданих людством. У цьому світі минуле, сучасне і майбутнє перебувають поряд і пронизують одне одного: Тільтіль і Мітіль зустрічають і своїх давно померлих рідних, і ще не народженого брата. Виявляється, людина відповідає не лише за себе, а й за усіх своїх предків і нащадків, тому що увесь її рід — єдине ціле, одна нескінченна лінія.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ Виконати тестові завдання на ст..219 (Зарубіжна література 10 кл. Кадоб'янська, Удовиченко)